РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

15 април 2010 година *

По дело C-542/08

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Verwaltungsgerichtshof (Австрия) с акт от 12 ноември 2008 г., постъпил в Съда на 4 декември 2008 г., в рамките на производство по дело

Friedrich G. Barth

срещу

Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н J.-C. Bonichot, председател на състав, г-жа C. Toader, г-н C. W. A. Timmermans (докладчик), г-н P. Kūris и г-н L. Bay Larsen, съдии,

* Език на производството: немски.

генерален адвокат: г-н Y. Bot,
секретар: г-н M.-A. Gaudissart, началник отдел,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 4 февруари 2010 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за г-н Barth, от адв. Laurer и адв. Arlamovsky, Rechtsanwälte,

— за австрийското правителство, от г-н E. Riedl, в качеството на представител,

— за чешкото правителство, от г-н M. Smolek, в качеството на представител,

— за френското правителство, от г-н G. de Bergues и г-н B. Cabouat, както и от г-жа A. Czubinski, в качеството на представители,

— за италианското правителство, от г-жа I. Bruni, в качеството на представител, подпомагана от г-н F. Arena, avvocato dello Stato,

— за полското правителство, от г-н M. Dowgielewicz, в качеството на представител,

— за Европейската комисия, от г-н V. Kreuschitz и г-н G. Rozet, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 39 ЕО и член 7, параграф 1 от Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 година относно свободното движение на работници в Общността (ОВ L 257, стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 11), както и на принципа на ефективност.

2 Запитването е направено в рамките на спор между г-н Barth и Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung (Федерално министерство за научна и изследователска дейност) по повод решение, с което на неговото искане за отпускане на специална надбавка за прослужено време се противопоставя частично погасяване.

Правна уредба

Общностна правна уредба

3 Съгласно член 7, параграф 1 от Регламент № 1612/68:

„Работник, който е гражданин на държава членка, не може поради своето гражданство да бъде третиран на територията на друга държава членка различно от работниците — нейни граждани по отношение на условията за наемане на работа, и в частност, по отношение на трудовото възнаграждение, уволнението и ако остане безработен — на възстановяването или новото наемане на работа."

Национална правна уредба

4 Законът за заплатите от 1956 г. (Gehaltsgesetz 1956, наричан по-нататък „GehG“), в редакцията му след изменението със закона, публикуван в BGBl. I, 109/1997, предвижда в член 50a, параграф 1:

„[Р]едовен професор в университет […], който докаже, че е прослужил петнадесет години в това качество в австрийски университети […], и който в продължение на четири години е получавал надбавката за прослужено време, предвидена в член 50, параграф 4, има право от датата, на която са изпълнени тези две условия, на специална надбавка за прослужено време, която да бъде взета предвид при изчисляването на пенсията му и чийто размер съответства на този на надбавката за прослужено време, предвидена в член 50, параграф 4.“

5 Законът, публикуван в BGBl. I, 130/2003, добавя към член 50a от GehG параграф 4, който гласи:

„При изчисляването на петнадесетте години прослужено време, изисквани съгласно параграф 1, се вземат предвид периодите, приключени:

1) след 7 ноември 1968 г. на сравнима длъжност в университет на държава, която е член на Европейското икономическо пространство или чиято държава правоприемник е член на Европейското икономическо пространство, или

[…]“

6 GehG в редакцията му, приложима към датата на назначаване на жалбоподателя по главното производство (BGBl. 318/1973), предвижда в член 13b, параграф 1:

„Правото да се иска плащане се погасява, ако не бъде упражнено в рамките на три години от датата на предоставяне на услугата или извършване на разходите, които го пораждат.“

7 По смисъла на член 169a от GehG, добавен към него със закона, публикуван в BGBl. I, 130/2003:

„1. Ако действащ, пенсиониран или почетен професор в университет докаже, че действително са налице периодите на заетост, посочени в член 50a, параграф 4 в редакцията му след изменението с федералния закон, публикуван в BGBl. I, 130/2003, които понастоящем трябва да бъдат взети предвид по силата на посочения закон, по негово искане следва съответно да бъде адаптирана специалната надбавка за прослужено време, предвидена в член 50a. Такова искане също може да бъде направено от бившите професори в университети, когато те отговарят на съответните условия […]

2. Адаптирането на специалната надбавка за прослужено време съгласно параграф 1 има обратно действие, но не по-рано от 1 януари 1994 г.

3. Исканията, направени по силата на параграф 1, са валидни, ако са постъпили преди полунощ на 30 юни 2004 г.

4. По отношение на правата в сферата на трудовото възнаграждение и пенсиите, които произтичат от прилагането на параграф 1 за периоди преди 1 юли 2004 г., тригодишният погасителен срок, предвиден в член 13b от настоящия закон […], не взема предвид периода между 30 септември 2003 г. и 30 юни 2004 г.“

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

8 От акта за преюдициално запитване е видно, че жалбоподателят по главното производство, германски гражданин, е упражнявал от 1 януари 1975 г. до 28 февруари 1987 г. дейност като професор в университета Johann Wolfgang Goethe във Франкфурт на Майн (Германия). Той е назначен, считано от 1 март 1987 г., за редовен професор във Виенския университет (Австрия). С това назначение жалбоподателят по главното производство придобива и австрийско гражданство.

9 Тъй като периодът на заетост на жалбоподателя по главното производство в университета във Франкфурт на Майн не е взет предвид при отпускането на специалната надбавка за прослужено време, предвидена в член 50a, параграф 1 от GehG, тя не е получена от заинтересованото лице.

10 След като с оглед Решение от 30 септември 2003 г. по дело Köbler (C-224/01, Recueil, стр. I-10239) австрийският законодател изменя GehG със закона, публикуван в BGBl. I, 130/2003, с писмо от 2 март 2004 г. до Виенския университет жалбоподателят по главното производство иска адаптиране на своята специална надбавка за прослужено време, за да се вземе предвид периодът, през който

той е упражнявал дейност в университета във Франкфурт на Майн. Решението, постановено по това административно производство, предвижда в член 1, че жалбоподателят по главното производство има право да получава специалната надбавка за прослужено време от 1 януари 1994 г. поради вземането предвид на посочения период. Член 2 от това решение обаче гласи, че адаптирането на тази надбавка в съответствие с член 1 поражда действие по отношение на трудовото възнаграждение, считано от 1 октомври 2000 г.

11 В жалбата до запитващата юрисдикция жалбоподателят по главното производство, който оспорва изрично единствено член 2 от посоченото решение, не поставя под въпрос датата, на която в член 1 от същото се приема, че той има право да иска адаптирането на специалната надбавка за прослужено време. Той твърди по същество, че извършеното в член 2 от същото решение прилагане на правилото за погасяване не е съвместимо с общностното право, и по-специално с член 39 ЕО.

12 Тъй като счита, че за разрешаването на спора, с който е сезиран, е необходимо тълкуване на общностното право, Verwaltungsgerichtshof решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Прилагането на разпоредба, предвиждаща тригодишен погасителен срок, за специалните надбавки за прослужено време, които в случаи като този по главното производство не са били предоставяни на работниците мигранти на основание на несъвместимо с общностното право национално законодателство преди Решение по дело [Köbler, посочено по-горе], представлява ли непряка дискриминация спрямо работниците мигранти по смисъла на член 39 ЕО и член 7, параграф 1 от Регламент […] № 1612/68 или ограничение на гарантираното с тези разпоредби свободно движение на работници?

2) При утвърдителен отговор на първия въпрос: в случаи като този по главното производство член 39 ЕО и член 7, параграф 1 от Регламент [...] № 1612/68 допускат ли прилагането на такава погасителна разпоредба към специалните надбавки за прослужено време, които не са били предоставяни на работниците мигранти на основание на несъвместимо с общностното право национално законодателство преди Решение по дело [Köbler, посочено по-горе]?

3) При обстоятелства като тези по главното производство принципът на ефективност забранява ли противопоставянето на разпоредба, предвиждаща тригодишен погасителен срок, на предявяването за минал период на правото на специални надбавки за прослужено време, които не са били предоставяни в нарушение на общностното право на основание на ясно формулирани националноправни разпоредби?“

По преюдициалните въпроси

13 С преюдициалните въпроси, които следва да бъдат разгледани заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали правото на Съюза не допуска правна уредба като разглежданата по главното производство, която обвързва с тригодишен погасителен срок исканията за изплащане на специални надбавки за прослужено време, които на основание на несъвместимо с общностното право национално законодателство преди Решение по дело Köbler, посочено по-горе, не са били предоставени на работник, упражнил правото си на свободно движение.

14 Следва да се напомни, че в Решението по дело Köbler, посочено по-горе, Съдът по същество е установил, че член 39 ЕО и член 7, параграф 1 от Регламент № 1612/68 трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат предоставянето на специална надбавка за прослужено време, която по силата на разпоредба като член 50а от GehG в редакцията му преди изменението със закона, публикуван

в BGBl. I, 130/2003, са получавали само професори в университети, прослужили петнадесет години в австрийски университети.

15 От акта за преюдициално запитване е видно, че Република Австрия се е съобразила с това решение и е добавила със закона, публикуван в BGBl. I, 130/2003, към член 50a от GehG параграф 4, цитиран в точка 5 от настоящото решение. След това законодателно изменение искането за придобиване на специална надбавка за прослужено време е обвързано по силата на член 13б, параграф 1 от GehG с тригодишен погасителен срок, при необходимост продължаван със срока от девет месеца, споменат в член 169a, параграф 4 от GehG.

16 В това отношение следва да се отбележи, от една страна, че предвид обстоятелствата по главното производство подобен погасителен срок е процесуално правило за съдопроизводство, предназначено да гарантира защитата на субективно право, което страна като жалбоподателя по главното производство черпи от обективното право на Съюза. От друга страна, правото на Съюза не урежда въпроса дали държавите членки могат при подобни обстоятелства да предвидят погасителен срок.

17 Следователно всяка държава членка е компетентна да уреди тези процесуални правила във вътрешния си правен ред, доколкото, от една страна, те не са по-неблагоприятни от процесуалните правила, които уреждат сходни вътрешноправни съдопроизводства (принцип на равностойност), а от друга страна, не правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на субективните права, предоставени от правния ред на Съюза (принцип на ефективност) (вж. в този смисъл Решение от 17 ноември 1998 г. по дело Aprile, C-228/96, Recueil, стр. I-7141, точка 18 и цитираната съдебна практика).

18 Следователно поставените от запитващата юрисдикция въпроси трябва да се преценят с оглед на тези два принципа.

19 Що се отнася до принципа на равностойност, следва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика той изисква всички правила относно исковете или жалбите да се прилагат еднакво за исковете или жалбите, основани на нарушение на правото на Съюза, и за сходните искове или жалби, основани на нарушение на националното право (Решение от 26 януари 2010 г., Transportes Urbanos y Servicios Generales, C-118/08, Сборник, стр. I-635, точка 33 и цитираната съдебна практика).

20 Следователно за да се провери дали принципът на равностойност е спазен по главното производство, следва да се разгледа дали освен погасителна разпоредба като обсъжданата по главното производство, която е приложима по отношение на съдопроизводства, предназначени да гарантират във вътрешното право защитата на субективните права, които страните черпят от правото на Съюза, съществува и погасителна разпоредба, която е приложима по отношение на вътрешноправни съдопроизводства, и дали с оглед на своя предмет и на своите съществени елементи двете погасителни разпоредби могат да бъдат смятани за сходни (вж. в този смисъл Решение от 16 май 2000 г. по дело Preston и др., C-78/98, Recueil, стр. I-3201, точка 49, както и Решение по дело Transportes Urbanos y Servicios Generales, посочено по-горе, точка 35).

21 Впрочем в самото начало следва да се изтъкне, че както става ясно от представената на Съда преписка, погасителна разпоредба като предвидената в член 13б от GehG се прилага както по отношение на съдопроизводствата, предназначени да гарантират в националното право защитата на субективните права, които страните черпят от правото на Съюза, така и по отношение на вътрешноправните съдопроизводства. Следователно се оказва, че погасителните разпоредби, които се прилагат по отношение на всяко от тези два вида съдопроизводства, са идентични.

22 При това както подчертават и правителствата, представили становищата си пред Съда, изключението, което произтича от разпоредба като член 169а, параграф 4 от GehG, позволява продължаване на погасителния срок с още девет месеца само по отношение на съдопроизводства, предназначени да гарантират във вътрешното право защитата на субективни права, които страните черпят от правото на Съюза .

23 Жалбоподателят по главното производство и Европейската комисия обаче твърдят по същество, че съгласно член 169а, параграф 1 от GehG професорите в университети, прослужили поне част от времето в университети на държави членки, различни от Република Австрия, трябва за разлика от професори, чието професионално развитие изцяло преминава в последната, да отправят искане, за да получават специалната надбавка за прослужено време. Подобно положение предполага, че погасителна разпоредба като обсъжданата по главното производство е с приложно поле, което в случая на съдопроизводства, предназначени да гарантират във вътрешното право защитата на субективни права, които страните черпят от правото на Съюза, е по-широко, отколкото в случая на вътрешноправните съдопроизводства.

24 Всъщност според жалбоподателя в главното производство и Комисията посочената погасителна разпоредба поражда действие по отношение на професори, чието професионално развитие изцяло преминава в Австрия, само в редките и особени случаи, когато например вследствие на грешка не са предоставени елементи от заплатата на заинтересованите лица, а последните не са направили навременно искане за разглеждането на това положение. За сметка на това, що се отнася до професорите, прослужили поне част от времето в университети на държави членки, различни от Република Австрия, прилагането на погасителната разпоредба било системно.

25 Все пак подобни обстоятелства не позволяват да се направи заключението, че в действителност съществуват две погасителни разпоредби, които не трябва да се считат за сходни.

26 Всъщност както по същество отбелязват австрийското, италианското и полското правителство, необходимостта да бъде направено искане се отнася не само за професорите, прослужили поне част от времето в университети на държави членки, различни от Република Австрия, но и за професорите, чието професионално развитие изцяло преминава в последната, чиято специална надбавка за прослужено време не е била правилно изчислена. Следователно тази необходимост да бъде направено искане в действителност засяга всички професори, спрямо които погрешно са приложени правни норми, уреждащи

предоставянето на посочената надбавка, и които желаят поправянето на допуснатата грешка, независимо дали става въпрос за грешка по отношение на вътрешноправни норми или норми на правото на Съюза, които компетентните национални органи е трябвало да приложат пряко.

27 При тези обстоятелства погасителна разпоредба като противопоставената на жалбоподателя по главното производство не би трябвало да се счита за противоречаща на принципа на равностойност.

28 Що се отнася до принципа на ефективност, Съдът приема, че определянето на разумни преклузивни съдопроизводствени срокове в интерес на правната сигурност, осигуряващи закрила както на заинтересованото лице, така и на съответната администрация, е съвместимо с правото на Съюза. В действителност такива срокове не могат да направят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правовия ред на Съюза. В това отношение национален преклузивен тригодишен срок изглежда разумен (вж. в този смисъл Решение по дело Aprile, посочено по-горе, точка 19, както и Решение от 24 март 2009 г. по дело Danske Slagterier, C-445/06, Сборник, стр. I-2119, точка 32 и цитираната съдебна практика).

29 Затова при липса на особени обстоятелства, доведени до знанието на Съда, погасителна разпоредба като тази, която е противопоставена на жалбоподателя по главното производство и предвижда тригодишен погасителен срок с възможност за продължаване с още девет месеца, не би могла да се счита за противоречаща на принципа на ефективност.

30 Това тълкуване не се обезсилва от обстоятелството, че Решението по дело Köbler, посочено по-горе, поражда действие от датата на влизане в сила на тълкуваната разпоредба, тъй като това действие не е било ограничено по време от Съда. Всъщност прилагането на процесуално правило като погасителния срок, разглеждан в главното производство, не трябва да се смесва с ограничаване на

действието на решение на Съда относно тълкуването на разпоредба на правото на Съюза (вж. в този смисъл Решение от 15 септември 1998 г. по дело Edis, C-231/96, Recueil, стр. I-4951, точки 17 и 18).

31 Жалбоподателят по главното производство и Комисията обаче подчертават, че с ясна нормативна разпоредба австрийският законодател изключва отчитането на периодите на заетост в университети в държави членки, различни от Република Австрия.

32 Според тях професорите в университети, които докажат прослужено време в такива университети, трябва при тези обстоятелства да очакват отхвърлянето на своите искания за признаване на тези периоди с оглед на предоставянето на специалната надбавка за прослужено време. Следователно предвиденото от австрийския законодател можело да разубеди професорите в университети, които по принцип имат право на тази надбавка, да подадат навременно искане, необходимо за осъществяването на това право.

33 Все пак следва да се отбележи, че правото на Съюза допуска държава членка да противопостави преклузивен срок на искане за придобиване на специална надбавка за прослужено време като разглежданата по главното производство, която в нарушение на разпоредбите на правото на Съюза не е била предоставена, въпреки че тази държава членка не е изменила националната правна уредба, за да я направи съвместима с тези разпоредби. Положението е различно единствено ако действията на националните органи в съчетание с преклузивен срок са лишили изцяло някого от възможността да предяви своите права пред националните юрисдикции (вж. в този смисъл Решение по дело Aprile, посочено по-горе, точки 43 и 45).

34 Наличието на такива обстоятелства обаче не може да бъде установено по главното производство.

35 По-специално, прилагането на погасителен срок не лишава лице като жалбоподателя по главното производство от правото да придобие надбавка, която не му е предоставена, в нарушение на разпоредбите на правото на Съюза (вж. по аналогия Решение от 2 февруари 1988 г. по дело Barra и др., 309/85, Recueil, стр. 355, точка 19, както и Решение от 9 февруари 1999 г. по дело Dilexport, C-343/96, Recueil, стр. I-579, точка 37).

36 Впрочем от преписката, представена на Съда, не е видно, че противопоставянето на този погасителен срок на жалбоподателя по главното производство е предизвикано от неточната информация, която умишлено му е представена от компетентните национални органи (вж. по аналогия Решение от 1 декември 1998 г. по дело Levez, C-326/96, Recueil, стр. I-7835, точка 34). Както основателно изтъква френското правителство, фактът, че преди това е съществувала ясна правна уредба, която е била в противоречие с общностното право, не трябва да се смесва с предоставянето на такава неточна информация, тъй като, противно на изложеното в точка 33 от настоящото решение, това би направило невъзможно каквото и да било прилагане на погасителен срок при обстоятелства като обсъжданите по главното производство.

37 Накрая, доколкото преюдициалните въпроси се отнасят и до тълкуването на член 39 ЕО и член 7, параграф 1 от Регламент № 1612/68, следва да се отбележи, че по същите причини като изложените в точки 21—26 от настоящото решение не би могло да се счита, че прилагането на погасителен срок при обстоятелства като обсъжданите по главното производство представлява непряка дискриминация спрямо работника по смисъла на тези разпоредби.

38 Всъщност положението на професорите в университети като жалбоподателя по главното производство трябва да се счита за сравнимо с това на професорите в университети, чието професионално развитие преминава изцяло в Австрия и чиито специални надбавки за прослужено време са били неправилно изчислени

с оглед на разпоредбите на вътрешното право. Оказва се обаче, че тези две категории професори по същество се третират еднакво.

39 Също така не се установява, че прилагането на погасителен срок при обстоятелства като тези по главното производство само по себе си представлява ограничение на свободното движение на работници по смисъла на член 39 ЕО. Всъщност към момента на прилагането на погасителния срок той поражда действие по отношение на възможността да се придобие специалната надбавка за прослужено време за изцяло минал период. Следователно той не може да възпрепятства или да разубеди работник като жалбоподателя по главното производство да упражни правото си на свободно движение, тъй като възможността да придобие посочените надбавки за изминал период не зависи от избора на работника да упражни това право (вж. в този смисъл Решение от 27 януари 2000 г. по дело Graf, C-190/98, Recueil, стр. I-493, точка 24).

40 От друга страна, няма данни, че прилагането на погасителен срок при обстоятелства като тези по главното производство е могло да възпрепятства или да разубеди към определен минал момент работник като жалбоподателя по главното производство да упражни правото си на свободно движение като работник. Както следва от Решение по дело Köbler, посочено по-горе, самият отказ да бъде предоставена специалната надбавка за прослужено време на заинтересованото лице, когато то упражнява същите тези права, представлява ограничение на свободното движение на работници по смисъла на член 39 ЕО.

41 Следователно на поставените въпроси следва да се отговори, че правото на Съюза допуска правна уредба като разглежданата по главното производство, която обвързва с тригодишен погасителен срок исканията за изплащане на специални надбавки за прослужено време, които не са били предоставени на работник, упражнил правото си на свободно движение, на основание на несъвместимо с общностното право национално законодателство преди Решение по дело Köbler, посочено по-горе.

По съдебните разноски

42 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

Правото на Съюза допуска правна уредба като разглежданата по главното производство, която обвързва с тригодишен погасителен срок исканията за изплащане на специални надбавки за прослужено време, които не са били предоставени на работник, упражнил правото си на свободно движение, на основание на несъвместимо с общностното право национално законодателство преди постановяването на Решение от 30 септември 2003 г. по дело Köbler (C-224/01).

Подписи